

Zarządzenie Nr 28/2009/2010
Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego
z dnia 22 lutego 2010 roku.

w sprawie zasad postępowania z substancjami i preparatami chemicznymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi oraz substancjami, preparatami i czynnikami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym.

Na podstawie art. 220 - 222¹ ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1998r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.) oraz § 11 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w uczelniach (Dz. U. Nr 128, poz. 897) w związku z ustawą z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1222)

postanawiam,

co następuje:

§ 1

Wprowadzam do stosowania „*Instrukcję w sprawie gospodarowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych, czynników rakotwórczych oraz przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu tych środków,*” stanowiącą załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2

Odpowiedzialnymi za wdrożenie i przestrzeganie postanowień niniejszego zarządzenia, czynię kierowników wszystkich jednostek organizacyjnych, w których te substancje i preparaty chemiczne, szkodliwe czynniki biologiczne, rakotwórcze lub mutagenne są stosowane.

§ 3

Zobowiązuje kierowników jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 2, do zapoznania podległych pracowników z postanowieniami niniejszego zarządzenia.

§ 4

Traci moc obowiązującą zarządzenie Nr 3/2003/2004 Rektora AB z dnia 03.10.2003 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Instrukcji w zakresie gospodarowania i stosowania substancji i preparatów chemicznych oraz przestrzegania przepisów i zasad i higieny pracy przy ich stosowaniu oraz zarządzenie Nr 18/2003/2004 Rektora AB z dnia 15 stycznia 2004 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Instrukcji o stosowaniu substancji i czynników

rakotwórczych w środowisku pracy, w tym dydaktyczno-naukowej oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki, a także przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy ich stosowaniu.

§ 5

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Rektor

prof. dr hab. inż. Józef Kubik

I N S T R U K C J A

postępowania z substancjami i preparatami chemicznymi, szkodliwymi czynnikami biologicznymi, substancjami, preparatami i czynnikami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas ich stosowania.

Rozdział I

INFORMACJE OGÓLNE

- 1. Substancje chemiczne** - są to pierwiastki chemiczne i ich związki w stanie, w jakim występują w przyrodzie lub zostają uzyskane za pomocą procesu produkcyjnego, ze wszystkimi dodatkami wymaganymi do zachowania ich trwałości, oprócz rozpuszczalników, które można oddzielić bez wpływu na stabilność i skład substancji oraz wszystkimi zanieczyszczeniami powstałymi w wyniku zastosowanego procesu produkcyjnego.
- 2. Preparaty chemiczne** - są to mieszaniny lub roztwory składające się co najmniej z dwóch substancji.
- 3. Substancje niebezpieczne lub preparaty niebezpieczne** - są to substancje i preparaty podlegające klasyfikacji pod względem stwarzanych przez nie zagrożeń dla zdrowia człowieka lub środowiska albo zagrożeń wynikających z właściwości fizykochemicznych, z określeniem kategorii zagrożenia. Substancje lub preparaty te są zakwalifikowane do co najmniej jednej z poniższych kategorii:
 - 1) substancje i preparaty o właściwościach wybuchowych,
 - 2) substancje i preparaty o właściwościach utleniających,
 - 3) substancje i preparaty skrajnie łatwopalne,
 - 4) substancje i preparaty wysoce łatwopalne,
 - 5) substancje i preparaty łatwopalne,
 - 6) substancje i preparaty bardzo toksyczne,
 - 7) substancje i preparaty toksyczne,
 - 8) substancje i preparaty szkodliwe,
 - 9) substancje i preparaty żrące,
 - 10) substancje i preparaty drażniące,
 - 11) substancje i preparaty uczulające,
 - 12) substancje i preparaty rakotwórcze,
 - 13) substancje i preparaty mutagenne,
 - 14) substancje i preparaty działające szkodliwie na rozrodczość,
 - 15) substancje i preparaty niebezpieczne dla środowiska.
- 4. Szkodliwe czynniki biologiczne** – mogą być przyczyną zakażenia, alergii lub zatrucia i obejmują:
 - 1) drobnoustroje komórkowe, w tym zmodyfikowane genetycznie,

- 2) jednostki bezkomórkowe zdolne do replikacji lub przenoszenia materiału genetycznego, w tym zmodyfikowane genetycznie,
 - 3) hodowle komórkowe,
 - 4) pasożyty wewnętrzne człowieka.
5. Szczegółowy wykaz substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem, stanowi załącznik do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674).
 6. Wykaz substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym stanowi załącznik Nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.).
 7. Wykaz szkodliwych czynników biologicznych wraz z klasyfikacją, określony jest w załączniku nr 1, natomiast wykaz prac narażających pracowników na działanie czynników biologicznych w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, 716 z późn. zm.).

Rozdział II

ZASADY STOSOWANIA SUBSTANCJI I PREPARATÓW CHEMICZNYCH, SZKODLIWYCH CZYNNIKÓW BIOLOGICZNYCH ORAZ SUBSTANCJI I PREPARATÓW O DZIAŁANIU RAKOTWÓRCZYM LUB MUTAGENNYM.

1. Niedopuszczalne jest stosowanie w środowisku pracy, w tym do celów dydaktyczno-naukowych, substancji i preparatów chemicznych, których stopień szkodliwości jest nieznany, lub nieustalony.
2. Prace naukowe nad nowymi niesklasyfikowanymi substancjami lub preparatami mogą być prowadzone wyłącznie z zachowaniem warunków określonych w ustawie z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1222) oraz przepisach wykonawczych do ustawy.
3. Niedopuszczalne jest stosowanie w środowisku pracy substancji i preparatów chemicznych:
 - 1) bez dokonania spisu substancji i preparatów niebezpiecznych zgodnie z klasyfikacją, pod względem stwarzanych przez nie zagrożeń dla zdrowia człowieka z określeniem kategorii zagrożenia i prowadzenia stałej aktualizacji tego spisu,
 - 2) przechowywanych w opakowaniach bez oznakowania w sposób uniemożliwiający identyfikację preparatu lub substancji,
 - 3) nieposiadających aktualnych kart charakterystyki o której mowa w pkt 4,
 - 4) nieposiadających opakowań zabezpieczających przed ich szkodliwym działaniem, pożarem lub wybuchem.

4. Karty charakterystyki substancji niebezpiecznej lub preparatu niebezpiecznego są podstawowym źródłem informacji o właściwościach niebezpiecznych substancji chemicznych, rodzaju i rozmiarach stwarzanego przez nie zagrożenia dla ludzi i środowiska naturalnego oraz zasadach postępowania z nimi na etapie stosowania i magazynowania. Kartę charakterystyki zobowiązany jest dostarczyć dystrybutor lub producent substancji albo preparatu.
5. Karta charakterystyki musi posiadać następujące informacje:
 - 1) identyfikacja substancji preparatu - identyfikacja producenta, importera lub dystrybutora,
 - 2) skład i informacje o składnikach,
 - 3) identyfikacja zagrożeń,
 - 4) pierwsza pomoc,
 - 5) postępowanie w przypadku pożaru,
 - 6) postępowanie w przypadku niezamierzonego uwolnienia do środowiska,
 - 7) postępowanie z substancją/preparatem i jej/jego magazynowanie,
 - 8) kontrola narażenia i środki ochrony indywidualnej,
 - 9) właściwości fizykochemiczne,
 - 10) stabilność i reaktywność,
 - 11) informacje toksykologiczne,
 - 12) informacje ekologiczne,
 - 13) postępowanie z odpadami,
 - 14) informacje o transporcie,
 - 15) informacje dotyczące przepisów prawnych,
 - 16) inne informacje.
6. Kierownicy jednostek organizacyjnych, w których stosuje się substancje albo preparaty chemiczne, mają prawo i obowiązek decydowania o niedopuszczeniu do prowadzenia badań lub użycia do zajęć dydaktycznych, substancji i preparatów chemicznych :
 - 1) których stopień szkodliwości jest nieznany lub nieustalony,
 - 2) w przypadku niespełniania wymogów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony przeciwpożarowej w pomieszczeniach i na stanowiskach, na których stosuje się substancje i preparaty chemiczne.
7. Kierownicy jednostek organizacyjnych, w których stosuje się substancje albo preparaty chemiczne, zobowiązani są do:
 - 1) zapewnienia niezbędnych warunków techniczno-organizacyjnych umożliwiających prowadzenie gospodarki substancjami i preparatami chemicznymi w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami,
 - 2) ustalenia sposobu prowadzenia i przebiegu instruktażu stanowiskowego pracowników oraz studentów, dostosowanego do stopnia narażenia na substancje i preparaty,
 - 3) ustalenia warunków w zakresie magazynowania, przechowywania, oraz wewnętrznej dystrybucji preparatów i substancji,
 - 4) opracowania i wyposażenia pomieszczeń i stanowisk w instrukcje w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w tym, przy pracach dydaktyczno-naukowych, z którymi należy zapoznać pracowników,
 - 5) przeprowadzania, dokumentowania i aktualizacji oceny ryzyka zawodowego oraz ustalania środków ograniczających ryzyko,
 - 6) wyznaczenia pracowników odpowiedzialnych za ewidencję substancji i preparatów,

- 7) wyposażenia podległych sobie jednostek, w karty charakterystyki stosowanych substancji i preparatów chemicznych,
 - 8) zapewnienia pracownikom oraz studentom, niezbędnych środków ochrony indywidualnej i zbiorowej,
 - 9) zapewnienia środków do udzielania pierwszej pomocy przedlekarskiej,
 - 10) opracowania instrukcji postępowania w sytuacjach awaryjnych, z uwzględnieniem uwag zawartych w kartach charakterystyki stosowanych środków chemicznych,
 - 11) przeprowadzenia pomiarów stężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, jeżeli występuje narażenie na te czynniki.
8. Jeżeli w środowisku pracy występuje narażenie na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do prowadzenia rejestru zawierającego następujące dane:
- 1) wykazu prac, w których substancje, preparaty lub czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym są stosowane lub występują jako zanieczyszczenia bądź produkt uboczny, wraz z uzasadnieniem konieczności ich stosowania,
 - 2) rodzaju substancji, preparatów, czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
 - 3) opis stanowisk pracy, na których występuje narażenie na te czynniki,
 - 4) imienny wykaz pracowników wykonujących pracę w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, w tym liczbę kobiet do lat 45,
 - 5) czasu narażenia pracowników w danym dniu roboczym,
 - 6) ilość substancji, preparatu zużytego w ciągu zmiany roboczej.
9. Jeżeli w środowisku pracy występują szkodliwe czynniki biologiczne, kierownicy jednostek organizacyjnych zobowiązani są do stosowania wszelkich dostępnych środków zapobiegawczych eliminujących lub ograniczających narażenie na szkodliwe czynniki biologiczne. Działania te, nie zwalniają kierowników jednostek organizacyjnych od obowiązku:
- 1) prowadzenia rejestru prac narażających pracowników na działanie szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 3 lub 4 zagrożenia; rejestr może być prowadzony w formie elektronicznej i powinien zawierać następujące informacje:
 - a) liczbę pracowników wykonujących te prace,
 - b) wykaz czynności, podczas których pracownik jest lub może być narażony na działanie szkodliwych czynników biologicznych,
 - 2) prowadzenia imiennego rejestru pracowników narażonych na działanie szkodliwych czynników biologicznych zakwalifikowanych do grupy 3 lub 4 zagrożenia, w formie elektronicznej, uwzględniając informacje dotyczące:
 - a) rodzaju wykonywanej pracy,
 - b) stopnia zagrożenia spowodowanego działaniem szkodliwego czynnika biologicznego,
 - c) awarii i wypadków związanych z narażeniem na działanie szkodliwego czynnika biologicznego.
 - 3) poinformowania właściwego inspektora sanitarnego za pośrednictwem inspektoratu ds. bhp/ppoż. uczelni, o użyciu w celach naukowo-badawczych, szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 2-4 zagrożenia.

10. Dane wymienione w pkt 8 i 9, kierownicy jednostek organizacyjnych przekazują do **Inspektoratu BHP/PPOŻ. raz w roku - w terminie do 10 stycznia.**
11. Inspektorat BHP/PPOŻ. w oparciu o uzyskane dane, o których mowa w pkt 8 i 9, prowadzi rejestr zbiorczy pracowników narażonych na działanie substancji, preparatów, czynników o działaniu rakotwórczym lub mutagennym albo szkodliwych czynników biologicznych. Rejestr przechowywany jest przez okres 40 lat po ustaniu narażenia.

Rozdział III

ZASADY BEZPIECZNEGO SKŁADOWANIA I PRZECHOWYWANIA SUBSTANCJI I PREPARATÓW CHEMICZNYCH I RAKOTWÓRCZYCH.

1. Substancje i preparaty chemiczne należy przechowywać w specjalnie do tego celu wyznaczonych pomieszczeniach lub szafach wentylowanych zabezpieczonych przed dostępem osób nieupoważnionych.
2. Pomieszczenia i szafy muszą być odpowiednio oznakowane i wyposażone w wykazy z nazwami przechowywanych substancji i preparatów. Obowiązujące oznakowanie i symbole ostrzegawcze zawierają załączniki nr 1 i 2 do niniejszej instrukcji.
3. W miejscu przechowywania substancji i preparatów powinny znajdować się zestawy niezbędnych neutralizatorów, odczynników, sorbentów itp. środków, koniecznych w sytuacjach awaryjnych wraz z instrukcją ich stosowania.
4. Niedopuszczalnym jest przechowywanie substancji i preparatów poza miejscami wyznaczonymi.

Rozdział IV

GOSPODARKA SUBSTANCJAMI, PREPARATAMI CHEMICZNYMI, RAKOTWÓRCZYMI, MUTAGENNYMI ORAZ SZKODLIWYMI CZYNNIKAMI BIOLOGICZNYMI W ŚRODOWISKU PRACY.

1. Zakupione, przechowywane, wydawane i użytkowane substancje oraz preparaty chemiczne i rakotwórcze podlegają ścisłej ewidencji ilościowej.
2. Zasady i zakres ewidencjonowania ustala kierownik jednostki organizacyjnej.
3. Stosowanie substancji niebezpiecznych wymaga zastosowania środków bezpieczeństwa opisanych w kartach charakterystyki.
4. W przypadku nabycia **po raz pierwszy** substancji zakwalifikowanej jako bardzo toksyczna lub żrąca z przypisanym zwrotem R35, należy to zgłosić w trybie pilnym do Inspektoratu BHP/PPOŻ., który dokona zgłoszenia zakupu i stosowania substancji do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

5. W przypadku użycia do celów naukowo-badawczych **po raz pierwszy** szkodliwego czynnika biologicznego zakwalifikowanego do grupy 2-4 zagrożenia, informacje o jego użyciu należy przekazać do Inspektoratu BHP/PPOŻ uczelni, co najmniej 30 dni przed dniem użycia czynnika biologicznego w celu powiadomienia Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego.

Rozdział V

BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY PODCZAS ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH.

1. Pomieszczenia pracy – pracownie i laboratoria oraz ich wyposażenie powinny zapewniać pracownikom i studentom bezpieczne i higieniczne warunki pracy określone w odrębnych przepisach.
2. Pracownicy i studenci zobowiązani są do przestrzegania przepisów oraz zasad dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych w przepisach, regulaminach i instrukcjach dla pomieszczeń, w których zajęcia się odbywają.
3. Za opracowanie regulaminów i instrukcji, które powinny być uzgodnione ze służbą bhp odpowiedzialny jest kierownik jednostki organizacyjnej.
4. Pracownicy przygotowujący i prowadzący zajęcia dydaktyczne albo prace naukowe mają obowiązek powstrzymania się od realizacji tych zadań, w razie gdy warunki pracy nie odpowiadają przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy, przez co stwarzają zagrożenie dla zdrowia własnego, studentów lub innych pracowników, zawiadamiając o tym niezwłocznie przełożonego.

Rozdział VI

ZASADY POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI I OPAKOWANIAM I PO ŚRODKACH NIEBEZPIECZNYCH.

1. Neutralizacja i pozbywanie się odpadów po substancjach i preparatach chemicznych, niebezpiecznych dla zdrowia i życia ludzi oraz zwierząt, a także niebezpiecznych dla środowiska, powinno odbywać się zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, póź. 251 z późn. zm.) oraz przepisami wykonawczymi do ustawy.
2. Zbędne środki chemiczne, ich odpady oraz opakowania po niebezpiecznych środkach chemicznych, stanowią odpady niebezpieczne, które nie mogą być wylwane do kanalizacji ani wyrzucane do odpadów komunalnych.
3. Przeterminowane środki chemiczne lub ich odpady, powinny być przekazywane do utylizacji wyspecjalizowanym firmom, posiadającym stosowne pozwolenia.

Rozdział VII

WYKAZ PRZEPISÓW OBOWIĄZUJĄCYCH W ZWIĄZKU ZE STOSOWANIEM SUBSTANCJI, PREPARATÓW CHEMICZNYCH, RAKOTWÓRCZYCH ORAZ

MUTAGENNYCH I SZKODLIWYCH CZYNNIKÓW BIOLOGICZNYCH W ŚRODOWISKU PRACY.

1. Dział dziesiąty ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1222),
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 28 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich kwalifikacją i oznakowaniem (Dz. U. Nr 201, poz. 1674),
4. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 5 marca 2009 r. w sprawie oznakowania opakowań substancji niebezpiecznych i preparatów niebezpiecznych oraz niektórych preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 53 poz. 439),
5. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz. U. Nr 280, poz. 2771 z późn. zm.),
6. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2003 r. w sprawie kryteriów i sposobu klasyfikacji substancji i preparatów chemicznych (Dz. U. Nr 171, poz. 1666 z późn. zm.),
7. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 lipca 2007 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w uczelniach (Dz. U. Nr 128, poz. 897),
8. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – o odpadach (Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
10. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2005 r. w sprawie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz. U. Nr 73, poz. 645 z późn. zm.),
11. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.),
12. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 kwietnia 2005 r. w sprawie szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki (Dz. U. Nr 81, poz. 716 z późn. zm.).

Oznakowanie magazynów i pomieszczeń, w których przechowywane są produkty niebezpieczne zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 14 marca 2003 roku w sprawie sposobu oznakowania miejsc, rurociągów oraz pojemników i zbiorników służących do przechowywania lub zawierających substancje niebezpieczne lub preparaty niebezpieczne (Dz. U. Nr 61, poz. 552).

Znaki graficzne.

Niebezpieczeństwo wybuchu - Materiały wybuchowe	
Ostrzeżenie przed substancjami o właściwościach utleniających	
Niebezpieczeństwo pożaru - Materiały łatwozapalne	
Ostrzeżenia przed niebezpieczeństwem zatrucia substancjami toksycznymi	
Ostrzeżenia przed substancjami szkodliwymi i drażniącymi lub uczulającymi	
Ostrzeżenie przed substancjami żrącymi	
Ogólny znak ostrzeżenia przed niebezpieczeństwami	

ZNAKI I SYMBOLE OSTRZEGAWCZE OKREŚLAJĄCE KATEGORIE NIEBEZPIECZEŃSTWA

Oznakowanie opakowania substancji niebezpiecznej i preparatu niebezpiecznego - oznakowanie opakowania substancji niebezpiecznej i preparatu niebezpiecznego obejmuje nazwę umożliwiającą jednoznaczną identyfikację substancji lub preparatu, nazwy określonych substancji niebezpiecznych zawartych w preparacie, nazwę i siedzibę, a w przypadku osoby fizycznej imię i nazwisko oraz adres osoby wprowadzającej substancję lub preparat do obrotu oraz odpowiednie znaki ostrzegawcze i napisy a także informacje o wymaganym postępowaniu z opróżnionymi opakowaniami, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Znaki graficzne

Substancje i preparaty szkodliwe (Xn);
substancje i preparaty drażniące (Xi);
substancje i preparaty uczulające (Xi)

Substancje i preparaty żrące (C)

Substancje i preparaty skrajnie łatwopalne (F+);
substancje i preparaty wysoce łatwopalne (F)

Substancje i preparaty niebezpieczne dla środowiska (N)

Substancje i preparaty o właściwościach wybuchowych (E)

Substancje i preparaty o właściwościach utleniających

Substancje i preparaty bardzo toksyczne (T+);
substancje i preparaty toksyczne (T);
substancje rakotwórcze, mutagenne, działające na rozrodczość